

Bijlage 3: Uitvoering van de P-wet door gemeenten van het Rijk en principes verlaging van de uitkering

Hoe moet de gemeente de Participatiewet van het Rijk uitvoeren ?

De beginselen waarop de Participatiewet berust hangen samen met de functie die de wet vervult als laatste voorziening in het stelsel van sociale zekerheid. De Participatiewet moet van het Rijk volgens de volgende principes worden uitgevoerd:

- De complementariteit (aanvullend aan); de uitkering van de Participatiewet vult zo nodig aan wanneer eigen middelen en andere voorzieningen niet toereikend zijn om in het noodzakelijke levensonderhoud te voorzien.
- Mensen krijgen pas een uitkering als vaststaat dat ze minder inkomen hebben dan het door het Rijk vastgestelde bestaansminimum.
- De gemeente(n) hebben van het Rijk de onderzoeksplicht gekregen of mensen in "bijstandsbehoeftige" omstandigheden verkeren voordat een uitkering wordt toegekend. Ook als mensen al een uitkering hebben moet de gemeente vaststellen dat mensen nog steeds "in bijstand behoeftige omstandigheden verkeren".
- De Rijksoverheid bepaalt twee keer per jaar de hoogte van de uitkering.
- De eigen inspanningen om zelf in het bestaan te voorzien staan centraal (Werk gaat boven een uitkering).
- Bij de uitvoering van de Participatiewet heeft de gemeente slechts beperkte beleidsvrijheid gekregen van het Rijk.
- De Participatiewet wordt door de gemeente(n) in medebewind met het Rijk uitgevoerd. Hierbij kan de vraag worden gesteld of de verdeling van verantwoordelijkheden voor de uitvoering van de Participatiewet tussen de centrale en de lokale overheid nog wel optimaal is, of is de balans mogelijk teveel doorgeslagen in de richting van de centrale overheid?
- Bij de uitvoering van de Participatiewet is de gemeente gehouden aan de Participatiewet, de actuele jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep (meerdere consistente uitspraken) en de eigen verordening en beleidsregels. Dit vanwege het oogpunt van rechtsgelijkheid en rechtszekerheid.

Wat zijn de principes bij het verlagen van de uitkering (Participatiewet en Maatregelverordening) ?

- Bij het verlagen van de uitkering moeten de wettelijke verlagingspercentages uit de Participatiewet (de geüniformeerde maatregelen) en de "eigen" maatregelverordening (niet geüniformeerde maatregelen) worden toegepast.
- De uitkering wordt alleen verlaagd als er sprake is van aantoonbaar verwijtbaar gedrag. Bij de gemeente ligt de bewijslast om de verwijtbaarheid van het gedrag aan te tonen.
- Als een verwijtbare gedraging is vastgesteld, moet van de wetgever de uitkering worden verlaagd (er is geen keuze voor de gemeente). De uitvoering heeft dan geen keuze om de verlaging van de uitkering al dan niet te verlagen.
- De verordening kent een hardheidsclausule (artikel 22) en artikel 3.1 (geen verlaging van de uitkering) als de gemeente voldoende dringende redenen ziet om de uitkering niet te verlagen. Dringende redenen zijn door de wetgever nauwkeurig omschreven. Het enkele feit dat het iemand ontbreekt aan financiële middelen is onvoldoende om van dringende redenen te

spreken. Vast dient te staan dat er sprake is van een acute noodsituatie van levensbedreigende aard.

- De uitkering wordt verlaagd met een percentage van de toepasselijke uitkeringsnorm en niet met een percentage van de werkelijk gekregen uitkering. De verlaging nooit meer kan zijn dan de feitelijke uitkering.
Dit is bijvoorbeeld aan de orde als mensen parttime werken en aanvullende bijstand krijgen. De reden hiervoor is het zogenaamde rechtsgelijkheidsprincipe. Iedereen krijgt daarmee hetzelfde bedrag in euro's aan verlaging.
- De verlaging van de uitkering wordt toegepast over de maand waarin de verwijtbare gedraging wordt vastgesteld.
- Bij het verlagen van de uitkering is het doel gedragscorrectie en het voorkomen van toekomstig ongewenst gedrag (houden aan de wettelijke verplichtingen van de Participatiewet).
- Fraude mag niet lonen, een te veel verstrekte uitkering moet altijd terug worden betaald. Is fraude vastgesteld, dan moet niet alleen de teveel betaalde uitkering terug worden betaald, maar moet ook een wettelijke boete worden opgelegd. Dit is in de Participatiewet vastgelegd.
- Alle besluiten van de gemeente – dus ook de verlaging van de uitkering en het opleggen van een boete in het kader van de Participatiewet - kunnen worden voorgelegd aan een onafhankelijke bezwaarschriftencommissie. Deze commissie toetst dan nogmaals of het besluit van de gemeente juist is.